

CEREREA RECONVENȚIONALĂ – NOȚIUNEA, IMPORTANȚA ȘI NATURA ACESTEIA

Nica GRAUR

*Universitatea Tehnică din Republica Moldova, Facultatea Construcții, Geodezie și Cadastru,
Departamentul Inginerie, Drept și Evaluarea Imobilului, Programul Drept Imobiliar, grupa DIC-2005,
Chișinău, Republica Moldova*

Rezumat. Cererea reconvențională în calitate de act procedural formulat de către pârât, are menirea de a stabili pretențiile emane de la pârât către reclamant. Prevederile Codului Procesual Civil al Republicii Moldova, oferă posibilitatea pârâtului de a-și valorifica și el dreptul lezat, dacă acesta există, într-un raport juridic, prin depunerea unei cereri reconvenționale la adresarea în instanță a unei cereri de chemare în judecată împotriva sa. În prezentul studiu urmează a fi prezentată și analizată noțiunea cererii reconvenționale, dedusă importanța ei și specificată natura acesteia.

Cuvinte cheie: acțiune civilă, reclamant, pârât, instanță de judecată, litigiu.

Introducere

Acțiunea civilă este modul legal cel mai important de apărare a drepturilor încălcate sau a intereselor ocrotite de lege, prin intermediul căruia se instituie activitatea instanței de judecată cu privire la examinarea și soluționarea litigiului.

Actualitatea subiectului constă în faptul că zilnic în instanța de judecată sunt depuse acțiuni civile prin care persoana a cărui drept a fost încălcat dorește restabilirea acestuia. În acest context, trebuie bine cunoscute tipurile de cereri care pot fi depuse în instanța de judecată, pentru a putea mai eficient să ne apărăm într-un raport juridic litigios. Cunoașterea specificului cererii reconvenționale ne va determina mai eficient să acționăm în situația în care împotriva noastră va fi înaintată o acțiune civilă.

Pentru a fi supus cercetării, subiectul dat a fost analizat prin metodele: analitică, analogică, sistematică și logică. Drept bază pentru cercetarea tematicii date a servit legislația Republicii Moldova, precum și literatura de specialitate a doctrinarilor contemporani.

Fiind participanți la viața civilă, noi, oamenii, suntem adesea prinși în diferite relații, comunicări, situații, raporturi civile, prin care, uneori, ne este atins un oarecare drept. Încălcarea unui drept garantat de lege, deseori duce la un conflict între persoana a cărui drept a fost încălcat și persoana care a lezat acel drept. Natura umană având un caracter mai impulsiv, nu întotdeauna reușește să rezolve problema desinestător care derivă din lezarea vreunui drept, astfel, se ajunge la intentarea unei acțiuni civile în instanța competentă.

Intentarea unei acțiuni civile începe prin depunerea cererii de chemare în judecată în instanța de judecată de către reclamant (persoana a cărei drept a fost lezat) către pârât (persoana care a lezat acel drept). Prin aceasta, persoana prejudiciată își înaintează pretențiile către cealaltă parte cu intenția de a-și valorifica dreptul vătămat.

Însă, așa cum conflictele generează situații controversate și persoana care, inițial, capătă rolul de pârât poate fi lezat în drepturi. Din acest motiv, legiuitorul a prevăzut asemenea situații și a legiferat și unele norme prin care, persoana-pârât își va putea înainta obiecțiile în instanța de judecată față de reclamant care, la rândul său la fel la prejudiciat în drepturi, printr-o **cerere reconvențională**. *Dar ce reprezintă, de fapt, o cerere reconvențională?*

Conform opiniei doctrinarului Leș I. *putem defini cererea reconvențională ca actul procedural prin intermediul căruia pârâtul urmărește valorificarea unui drept propriu față de reclamant* [5. p.372]. Deci, din definiția expusă de doctrină reiese că cererea reconvențională este un act de procedură întocmit de pârât care are menirea de a-i revindeca dreptul nerespectat de către reclamant. Prin depunerea cererii respective pârâtul își apără integritatea sa în acțiunea promovată împotriva sa.

Prin prisma dicționarului explicativ cererea reconvențională capătă următoarea definiție: **reconvențional, -ă, reconvenționali, -e**, adj. (Jur.; în sintagma) *Cerere reconvențională* = cerere prin care, într-un litigiu, pârâtul formulează pretenții împotriva reclamantului în legătură cu acțiunea; reconvențiune [6].

Cerere reconvențională - mijlocul procedural prin care pârâtul dintr-un proces pendinte formulează pretenții proprii împotriva reclamantului [7], ceea ce denotă că pârâtul se poate apăra prin aceasta în procesul de judecată care este înaintat împotriva lui, dar care la rândul său, a avut propriile neplăceri din partea reclamantului. Or, calitatea de reclamant nu relevă cu precizie faptul că doar acesta este prejudiciat într-o anumită situație.

Din definițiile expuse mai sus reiese că cererea reconvențională este echivalentul unei cereri de chemare în judecată, adică are aceiași putere juridică. Specificul ei constă în aceea că ea este depusă în instanță de către pârât doar după ce reclamantul a înaintat o cerere de chemare în judecată. Apariția acesteia survine doar după ce este o cerere de chemare în judecată depusă.

Cererea reconvențională nu înfățișează ca o facultate procesuală pentru pârât, acesta având dreptul de a alege între valorificarea pretențiilor sale pe cale incidentă sau printr-o acțiune civilă separată [4. p.30-31]. Acest lucru este reglementat de către legislația în vigoare la art. 172 „*Intentarea acțiunii reconvenționale*” din CPC alin.(1) [8] „*Până la începerea dezbatelor judiciare, pârâtul are dreptul să intenteze împotriva reclamantului o acțiune reconvențională pentru a fi judecată odată cu acțiunea inițială.*” Deci pârâtul are opțiunea de a alege între a-și valorifica și el dreptul lezat în același proces de judecată pe care la intentat reclamantul, sau să intenteze el un alt proces.

În asemenea situații, suntem de părerea că pârâtul, în cazul în care are obiecții față de reclamant în același litigiu să adreseze și el în instanță cererea reconvențională, însă să nu se adreseze cu o altă cerere de chemare în judecată. În susținerea acestei idei, cu o argumentare, vine și doctrinarul Leș I. care punctează că *valorificarea pretențiilor pârâtului prin intermediul cererii reconvenționale oferă însă o serie de avantaje, care nu pot fi ingrate, printre care menționăm: asigură soluționarea a două litigii într-un cadru procesual; determină realizarea unei economii de timp și cheltuieli; oferă condiții pentru o mai bună judecată, judecătorii fiind puși în situația de a cunoaște în toată complexitatea lor raporturile juridice dintre părți; constituie o garanție împotriva insolvenței reclamantului și evită posibilitatea pronunțării unor hotărâri judecătorești definitive* [5. p.373]. Respectiv, în astfel de cazuri, litigiul în instanță va beneficia de o elucidare și o rezolvare mai completă, instanța de judecată cunoscând mai multe nuanțe ale cauzei puse pe rol va fi în avantajul de a emite o hotărâre mai justă față de părțile din proces.

Din argumentele prezentate mai sus rezultă și importanța cererii respective, ea având menirea de a mări obiectul litigiului. Dacă nu ar fi fost prevăzută această cale de apărare a pârâtului, atunci instanțele de judecată s-ar fi ciocnit cu un număr mai mare de cereri de chemare în judecată de o complexitate mai sporită iar părțile implicate în proces cu unele ”probleme” în plus. În asemenea cazuri ar mai fi posibilă și contrapunerea hotărârilor emise de către judecători pentru reclamant și pârât dacă ar acționa separat cu acțiunea, care, de fapt, ar putea fi soluționată în același litigiu.

Principala condiție este ca pretențiile pârâtului să aibă legătură cu cererea sau cu mijloacele de apărare ale reclamantului [1. p.62]. Temeiul cererii reconvenționale trebuie să decurgă din același raport juridic înaintat în instanță de către reclamant. Cererea reconvențională poate fi depusă doar dacă are conexiune cu cererea principală, în cazul în care conexiunea va lipsi, pârâtul va trebui să se adreseze în instanța de judecată separat pentru a-și înainta pretențiile.

Cererea reconvențională se judecă o dată cu cererea principală. Dacă, însă, numai cererea principală este în stare de judecată, instanța o poate judeca separat [3. p.68]. Așadar, cererea în asemenea cazuri capătă independență procesuală. Cererea reconvențională va trebui soluționată chiar dacă reclamantul a renunțat la judecată sau la dreptul subiectiv pretins, ori când cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca prescrisă, anulată sau s-a perimat. În cazul unei cereri reconvenționale subsidiare, dacă se respinge cererea de chemare în judecată, atunci se va respinge și cererea reconvențională, ca lipsită de obiect sau de interes [2. p.146].

De aici reiese și caracterul subsidiar sau facultativ al cererii reconvenționale. Caracterul subsidiar se manifestă prin aceea că pârâtul înțelege să-și valorifice un anumit drept sau drepturi numai în cazul când se admite acțiunea reclamantului; în cadrul cererii reconvenționale pot fi formulate una sau mai multe acțiuni, astfel încât pot rezulta unul sau mai multe capete de cerere. Iar caracterul facultativ - în valorificarea pretențiilor proprii, pârâtul are două posibilități: pe de-o parte poate, pe cale incidentală, să opteze pentru formularea unei cereri reconvenționale sau, pe de altă parte, poate declanșa un nou proces prin intermediul unei cereri principale.

Competență de soluționarea cererii reconvenționale va fi instanța de judecată în care a fost depusă cererea de chemare în judecată. *Asupra acțiunii principale și asupra cererii reconvenționale formulate de pârât instanța trebuie să se pronunțe printr-o singură hotărâre, care va cuprinde soluții cu privire la toate pretențiile [3. p.68].*

Din punct de vedere al naturii sale juridice cererea reconvențională are o fizionomie proprie determinată atât de caracterul său de acțiune civilă, cât și de condițiile particulare de exercitare. Ea nu trebuie confundată, în primul rând, cu apărarea pe care pârâtul și-o face prin întâmpinare sau oral în fața instanței de judecată. Întrădevăr, cererea reconvențională este mai mult decât o simplă apărare; ea este o contra-acțiune, un „contra atac” sau o „contra ofensivă”, întrucât prin intermediul acesteia pârâtul își poate valorifica un drept propriu față de reclamant [4. p.31].

Totodată, ținem să menționăm, că aceasta nu trebuie confundată nici cu referința depusă de pârât, care are scop de apărare, prin care se tinde spre a fi respinsă cererea de chemare în judecată sau cel puțin de a reduce din pretențiile reclamantului, deoarece cererea reconvențională, de fapt, se întocmește sub forma unei cereri de chemare în judecată, astfel, pârâtul devine și el reclamant prin depunerea ei în instanță. Prin aceasta el nu doar se apără ci și își înaintează și propriile pretenții.

În urma conceptelor relatate mai sus ne permitem a formula propria definiție asupra noțiunii de cerere reconvențională, astfel, ***cererea reconvențională este actul de procedură înaintat de către pârât, după depunerea cererii de chemare în judecată, prin care acesta își înaintează propriile pretenții survenite din litigiul intentat în instanța de judecată de către reclamant.***

În concluzie menționăm că, importanța cererii reconvenționale constă în faptul că oferă posibilitatea de a rezolva într-un singur proces de judecată toate neplăcerile apărute între părți, astfel instanța de judecată va rezolva mai rezonabil litigiul.

Referitor la natura cererii reconvenționale concluzionăm că aceasta este echivalentul unei întregi acțiuni civile, nu doar o simplă apărare a pârâtului.

Susținem depunerea cererii reconvenționale, însă, doar atunci când într-adevăr este cazul de a fi înaintată, când pârâtul real are pretenții bine determinate față de reclamant, nu doar ca prin aceasta să își camufleze mai proeminent apărarea sa.

Referințe

1. CRIȘU, C., CRIȘU, Ș., *Ghidul juristului, Lucrare pluridisciplinară teoretico-practică*, București, Editura Argessis, 1997.
2. DĂNILĂ, L., ROȘU, C., *Drept procesual civil, Ediția 4*, București, Editura All BECK, 2004.
3. DRAGOMIR, E., PALIȚĂ, R., *Drept Procesual Civil, Sinteze pentru Pregătirea Examenului de Admitere și Definitivare în Profesia de Avocat*, București, Editura Lex Nomina, 2009.
4. LEȘ, I., *Principii și instituții de drept procesual civil, Volumul II*, București, Editura Lumina Lex, 1999.
5. LEȘ, I., *Tratat de drept procesual civil*, Editura All BECK, București, 2001.
6. <https://dexonline.ro/definitie/reconven%C8%9Bional> [accesat 23.02.2021].
7. <https://legeaz.net/dictionar-juridic/cerere-reconventionala> [accesat 23.02.2021].
8. Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova, Nr. 225 din 30.05.2003, Publicat la 03.08.2018 în Monitorul Oficial Nr. 285-294 art. 436. [accesat 23.02.2021]
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122066&lang=ro